Lietas arhīva Nr. A42-00954-23/21
ECLI:LV:ADRJRIT:2023:0222.A420289222.2.S

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĪGAS TIESU NAMS

S P R I E D U
LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ

Rīgā 2023.gada 22.februārī

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese Ilona Petrovska

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ (*/pers. A/*) pieteikumu par labvēlīgāka administratīvā akta izdošanu, ar kuru tiktu piešķirts bēgļa statuss Latvijas Republikā.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs /pers. A/, Afganistānas Islāma Republikas (turpmāk – Afganistāna) pilsonis, 2022.gada 1.jūlijā vērsās Valsts robežsardzes Ventspils pārvaldē ar iesniegumu par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu. Savā iesniegumā, sākotnējās aptaujas anketā un personiskajā intervijā pieteicējs norādīja turpmāk minētos apsvērumus bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanai.

[1.1] Pieteicējs pēc etniskās piederības ir hazars un šī iemesla dēļ viņa dzīve Afganistānā ir sarežģīta. *Taliban* hazarus nogalina. Pieteicējs bija spiests pamest Afganistānu, lai varētu mācīties, strādāt un attīstīties.

[1.2] Pieteicēja vecākais brālis un līdz ar viņu arī visa pieteicēja ģimene ir pakļauti *Taliban* vajāšanai, jo pieteicēja brālis iepriekšējās valdības laikā strādāja policijā, narkotiku apkarošanas vienībā. Pieteicēja māte, divi brāļi un divas māsas šobrīd uzturas Irānā, bet tur situācija nav labāka, vecākajam brālim nav darba.

[2] Ar Pilsonības un migrāciju lietu pārvaldes (turpmāk – pārvalde) 2022.gada 3.novembra lēmumu Nr.684/PLN/2022 pieteicējam atteikts piešķirt bēgļa statusu, bet nolemts piešķirt alternatīvo statusu, izsniegt ceļošanas dokumentu un termiņuzturēšanās atļauju uz vienu gadu. Lēmums pamatots ar turpmāk minētiem argumentiem.

[2.1] Pieteicēja sniegtā informācija kopumā atbilst publiski pieejamai informācijai saistībā ar vispārīgu apdraudējumu hazaru kopienai Afganistānā. Vienlaikus pieteicējs nav norādījis uz konkrētiem individuālā apdraudējuma gadījumiem. Līdz ar to pieteicēja individuālie apstākļi un sniegtie paskaidrojumi neliecina par to, ka pieteicējs Afganistānā saskārās vai varētu saskarties ar vajāšanai pielīdzināmām darbībām.

[2.2] Pēc brāļa izceļošanas uz Irānu, pieteicējs turpināja uzturēties Afganistānā un līdz pat 2022.gada maijam, kad izceļoja no valsts, nesaskārās ar nekādu individuālo apdraudējumu brāļa profesijas dēļ.

[2.3] Lai gan vispārēja vardarbība Afganistānā ir mazinājusies un humānās palīdzības pieejamība daudzās valsts daļās ir uzlabojusies, situācija Afganistānā joprojām ir ļoti neparedzama un pastāv bažas par mērķtiecīgu vardarbību un cilvēktiesību pārkāpumiem. Turklāt personu atgriešanās Afganistānā šobrīd tiek uzskatīta par riskantu, valstī joprojām neparedzamās situācijas un *Taliban* grupējuma tālāko darbību dēļ. Izvērtējot pieteicēja individuālos apstākļus un neparedzamo situāciju cilvēktiesību jomā Afganistānā, ir pamats piešķirt pieteicējam alternatīvo statusu.

[3] Nepiekrītot pārvaldes lēmumam, pieteicējs vērsās ar pieteikumu Administratīvajā rajona tiesā, apsvērumus nenorādot.
Pārvalde rakstveida paskaidrojumā pieteikumu neatzīst un lūdz to noraidīt, pamatojoties uz pārsūdzētajā lēmumā norādīto argumentāciju.

[4] Saskaņā ar Patvēruma likuma 49.panta otro daļu tiesa lietu izskata rakstveida procesā, jo atzīst lietas materiālos esošos pierādījumus par pietiekamiem lietas izskatīšanai rakstveida procesā.
Tika nodrošināta procesa dalībnieku procesuālo tiesību ievērošana un procesa dalībnieki savlaicīgi tika informēti par lietas izskatīšanu, nosakot termiņu papildu paskaidrojumu, pierādījumu, cita rakstura iesniegumu vai lūgumu iesniegšanai (*lietas 88.lapa*).

Motīvu daļa

[5] Tiesa, izvērtējot lietas dalībnieku sniegtos paskaidrojumus kopsakarā ar lietas apstākļiem un lietā esošajiem pierādījumiem, secina, ka pieteikums ir noraidāms turpmāk norādīto apsvērumu dēļ.

[6] Lietā nav strīda, ka pieteicējs ir trešās valsts – Afganistānas – pilsonis, kurš atrodas ārpus valsts, kuras valstspiederīgais viņš ir. Tāpat lietā nav strīda par pieteicēja identitāti.
Lietā ir strīds par to, vai ir konstatējams pamats pieteicējam piešķirt bēgļa statusu.

[7] Patvēruma likuma 37.panta pirmā daļa noteic, ka uz bēgļa statusu var pretendēt trešās valsts valstspiederīgais, kas, pamatoti baidoties no vajāšanas sakarā ar viņa rasi, reliģiju, tautību, piederību pie noteiktas sociālās grupas vai viņa politiskajiem uzskatiem, atrodas ārpus valsts, kuras

valstspiederīgais viņš ir, un nespēj vai šādu baiļu dēļ nevēlas pieņemt savas valstspiederības valsts aizsardzību, vai bezvalstnieks, kurš, būdams ārpus savas agrākās pastāvīgās dzīvesvietas valsts, tādu pašu iemeslu dēļ nespēj vai nevēlas tajā atgriezties un uz kuru neattiecas šā likuma 45.panta nosacījumi.

Patvēruma likuma 38.panta pirmā daļa noteic, ka par vajāšanu atzīstamas darbības, kas sava rakstura vai biežuma dēļ ir pietiekami smagas, lai radītu smagu cilvēka pamattiesību pārkāpumu, kā arī vairākas darbības, arī cilvēktiesību pārkāpumu kopums, kas ir pietiekami smags, lai ietekmētu indivīdu šā panta pirmās daļas 1.punktā minētajam veidam līdzīgā veidā.

Lai atzītu, ka personai ir tiesības uz bēgļa statusu, nepietiek, ka persona apgalvo, ka viņa baidās no vajāšanas. Šādām bailēm ir jābūt pamatotām. Novērtējot, vai bailes ir objektīvi pamatotas, ir jāanalizē situācija valstī, no kuras persona bēg, kā arī jāvērtē pieteicēja sniegto paskaidrojumu ticamība (sk. *UN High Commissioner for Refugees, Advisory Opinion by UNHCR on the Interpretation of the Refugee Definition, 23 December 2004, http://www.unhcr.org/refworld/docid/4551c0374.html*).

[8] Iepazīstoties ar patvēruma lietas materiāliem, t.sk. pieteikumu tiesai (*lietas 5.lapa*), sākotnējo iesniegumu (*lietas 56.–57.lapa*), aptaujas anketu (*lietas 60.–71.lapa*), personisko interviju (*lietas 20.–24.lapa*) un pārējiem lietā esošajiem dokumentiem, tiesa secina, ka pieteicējs dažādās patvēruma lietas izskatīšanas stadijās konsekventi apgalvoja, ka viņa dzīvība Afganistānā ir apdraudēta, jo viņš ir hazaru šiītu minoritātes pārstāvis, turklāt viņa brālis iepriekšējās valdības laikā strādāja policijā, narkotiku apkarošanas nodaļā.

Pārvalde pārsūdzētajā lēmumā ir analizējusi pieteicēja baiļu no vajāšanas saistību ar viņa piederību hazaru etniskai grupai, kā arī baiļu no vajāšanas iespējamo saistību ar pieteicēja piederību noteiktai sociālajai grupai – ģimenes loceklis personai, kas strādājusi Afganistānas valdības drošības struktūrā. Tiesa piekrīt pārvaldei, ka izskatāmajā gadījumā ir pamats izvērtēt pieteicēja baiļu no vajāšanas pamatotību saistībā ar viņa etnisko piederību. Tomēr, turpmāk norādīto apsvērumu dēļ, tiesa nevar piekrist, ka Afganistānas kontekstā būtu pamats konstatēt pārvaldes lēmumā definēto sociālo grupu.

Patvēruma tiesību kontekstā, pirms konstatējot kādas konkrētas sociālas grupas pastāvēšanu, vispirms būtu jākonstatē tās atbilstība noteiktiem kritērijiem.

Saskaņā ar Patvēruma likuma 39. panta pirmās daļas 4. punktu noteiktas sociālās grupas dalībniekiem ir kopējas iedzimtas pazīmes vai kopēja izcelsme, ko nevar mainīt, vai viņiem ir kopējas pazīmes vai pārliecība, kas personas identitātei vai apziņai ir tik svarīga, ka personu nevar spiest no tās atteikties, un minētajai grupai attiecīgajā valstī ir īpatna identitāte, kuru apkārtējā sabiedrība uztver kā atšķirīgu.

Tiesa konstatē, ka ne pārsūdzētajā lēmumā pieminētie informācijas avoti, ne arī tiesas papildus apskatītie Eiropas Savienības Patvēruma aģentūras publicētie pārskati neliecina par to, ka Afganistānas kontekstā būtu pamats konstatēt sociālo grupu – ģimenes locekļi personai, kas strādājusi Afganistānas valdības drošības struktūrā. Vienlaikus tiesa konstatē, ka atbilstoši Eiropas Savienības Patvēruma aģentūras nostājai, potenciāli *Taliban* vajāšanai pakļauto grupu ir jādefinē plašāk: personas, kuras ir strādājušās bijušās valdības drošības iestādēs un atsevišķos gadījumos arī viņu ģimenes locekļi. Proti, no tiesai pieejamiem un tālāk šajā spriedumā norādītajiem informācijas avotiem izriet, ka par talibu prioritāro mērķi ir uzskatāmas personas, kas ieņēma amatus militārajā un policijas vienībās, savukārt minēto personu ģimenes locekļi arī var saskarties ar talibu vardarbību, jo īpaši gadījumos, kad talibi nespēj atrast konkrēto policijā iepriekš strādājošo personu (sk. *Country Guidance Afganistan, April 2023, 3.1.sadaļa:Members of the security institutions of the former government, pieejams: https://euaa.europa.eu/country-guidance-afghanistan-2023/31-members-security-institutions-former-government, šis un turpmāk minētie tīmeklī pieejamie informācijas avoti aplūkoti lietas izskatīšanas dienā 2023.gada 20.februārī*).

Ievērojot minēto, tālāk tiesa vērtēs pieteicēja baiļu no vajāšanas pamatotību saistībā ar viņa piederību hazaru etniskai minoritātei, kā arī saistībā ar pieteicēja brāļa bijušo darba vietu Afganistānas policijā.

[9] Saskaņā ar Patvēruma likuma 32.panta pirmo daļu patvēruma lietā jāizmanto precīza un aktualizēta informācija no dažādiem avotiem, piemēram, no Eiropas Patvēruma atbalsta biroja (šobrīd – Eiropas Savienības Patvēruma aģentūra) un Apvienoto Nāciju Organizācijas Augstā komisāra bēgļu lietās, un attiecīgām starptautiskām cilvēktiesību organizācijām, par vispārējo situāciju patvēruma meklētāja izcelsmes valstī un, ja nepieciešams, valstīs, caur kurām tas devies.

Iepazīstoties ar minētajos informācijas avotos pieejamo informāciju, tiesa konstatē, ka politiskā situācija un konflikta dinamika Afganistānā radikāli mainījās pēc tam, kad ASV atsauca savus spēkus un 2021.gada augusta vidū sabruka Afganistānas bijusī valdība, kā rezultātā talibi pārņēma varu un atjaunoja Afganistānas Islāma Emirātu (*Islamic Emirate of Afganistan*). Kaut arī 2021.gada 17.augustā talibi paziņoja par vispārēju amnestiju visiem iepriekšējās valdības darbiniekiem, turpmākie notikumi liecināja par vēršanos pret tiem, par kuriem bija aizdomas par saistību ar iepriekšējo administrāciju vai ASV vadītiem spēkiem. Tiek ziņots par arestiem, pamatojoties uz jebkādu saistību ar bijušajiem drošības spēkiem, ģimenes locekļu nopratināšanu vai piekaušanu no *Taliban* puses, meklējot bijušos ierēdņus (sk. *EASO. Afganistan, Country focus, January 2022, 8.,14.,45.–48.lapa, pieejams: https://coi.euaa.europa.eu/administration/easo/PLib/2022_01_EASO_COI_Report_Afghanistan_Country_focus.pdf*).

Kopumā izcelsmes valsts informācija liecina, ka *Taliban* grupējums izsaka draudus tām personām, kuras nepakļaujas un tāpēc vien var kļūt par *Taliban* vajāšanas mērķi. Mērķa grupas parasti ir personas, kas atbalstījušas Afganistānas valdību, piemēram, valdības pārstāvji, Afganistānas drošības iestāžu darbinieki, nevalstisko organizāciju darbinieki, personas, kas ir strādājušas par tulkiem vai apsargiem sabiedroto spēkos, spiegi vai personas, kas tiek uzskatītas par spiegiem un var apdraudēt *Taliban* grupējuma darbību provincēs. Gadījumos, kad *Taliban* grupējums draud civiliedzīvotājiem, šie draudi ir vērsti pret konkrētām personām, ko veic vietējie *Taliban* grupējuma vadītāji, ar mērķi iegūt papildus līdzekļus. Visaktuālākā informācija liecina, ka arī pēc 2021.gada 15.augusta personu loks, par ko interesējas *Taliban*, ir palicis nemainīgs, proti, tās ir personas, kas atbalstījušas Afganistānas valdību, nozīmīgi valdības pārstāvji, Afganistānas drošības iestāžu darbinieki, nevalstisko organizāciju darbinieki, personas, kas ir strādājušās par tulkiem vai apsargiem sabiedroto spēkos, atsevišķos gadījumos arī minēto personu ģimenes locekļi (sk. *COI Report: Afghanistan–Afghanistan, Anti-Government Elements (AGEs), 2.6.sadaļa, pieejams: https://coi.euaa.europa.eu/administration/easo/PLib/2020_08_EASO_COI_Report_Afghanistan_Anti_Governement_Elements_AGEs.pdf , kā arī EASO. Afganistan, Country focus, January 2022, 8.,14.,45.–48.lapa*).

Attiecībā par hazaru etniskās minoritātes stāvokli, no tiesai pieejamiem informācijas avotiem izriet, ka kopš *Taliban* pārņēma varu Afganistānā, ir grūti noteikt, vai hazaru sociālais stāvoklis vispār ir mainījies. Hazaru etniskā minoritāte, kas Afganistānā sastāda 10%–20% no kopējā iedzīvotāju skaita, jau ilgstoši saskārās ar nelabvēlīgu attieksmi. Atsevišķi avoti norāda, ka kopš *Taliban* ir pārņēmuši varu Kabulā, hazaru etniskās grupas pārstāvji turpina regulāri saskarties ar pret viņiem vērstu agresiju un uzbrukumiem, tomēr šādu uzbrukumu apjoms ir ievērojami mazāks nekā tika prognozēts (sk. *Australian Government Department of Foreign Affairs and Trade: Thematic Report Afghanistan Political and Security Developments August 2021 to January 2022, pieejams: https://www.dfat.gov.au/sites/default/files/country-information-report-afghanistan.pdf*).

Pārvalde pārsūdzētajā lēmumā norādīja, ka kopš 2022.gada maija nav bijušas ziņas par konkrētiem diskriminācijas gadījumiem, izņemot hazaru kopienu piespiedu pārvietošanas gadījumus, kuri tika veikti no 2021.gada septembra līdz tā paša gada oktobrim Kalkas, Helmandas, Daikundi un Uruzgan provincēs. Aptuveni 400 hazaru ģimenes tika pārvietotas uz Daikundi provinci, taču lielākajai daļai ģimeņu bija atļauts atgriezties savos īpašumos 2022.gada februārī. Tāpat tiek konstatēts, ka Islāma valsts Afganistānas atzars (*Islamic State Khorasan Province (ISKP)*) ir veikuši vairākus uzbrukumus, kas tikuši vērsti konkrēti pret šiītu kopienām, kurām pieder arī hazaru minoritāte. Tomēr šādi uzbrukumi tika novēroti arī pirms *Taliban*

pārņēma varu Afganistānā. Turklāt ir svarīgi uzsvērt, ka uzbrukumus hazaru šiītu minoritātei šobrīd vairs neveic *Taliban*, bet gan Islāma valsts atzars, vienlaikus, notiekošais demonstrē *Taliban* nespēju nodrošināt hazaru minoritātei nepieciešamo aizsardzību (sk. *EUAA: AFGHANISTAN. TARGETING OF INDIVIDUĀLS, August 2022, 130.-140.lpp., pieejams: https://coi.euaa.europa.eu/administration/easo/PLib/2022_08_EUAA_COI_Report_Afghanistan_Targeting_of_individuals.pdf*).

Ievērojot minēto, pieteicēja norādītais par pret hazaru minoritāti vērsto diskrimināciju, kā arī par iepriekš policijā strādājošo personu vajāšanu, kopumā atbilst ziņojumos par situāciju Afganistānā norādītajiem faktiem. Vienlaikus, lai nonāktu pie secinājuma, ka pieteicēja gadījumā bailes no vajāšanas ir objektīvi pamatotas, ir jāizvērtē viņa individuālie apstākļi, proti, vai viņš ir saskāries ar vajāšanu no *Taliban* puses un vai viņu var uzskatīt par *Taliban* vajāšanas mērķi.

[10] Veicot individuālo novērtējumu par to, vai pieteicējam ir pietiekami liela iespēja saskarties ar vajāšanu, būtu jāņem vērā pieteicēja norādītais par iepriekš notikušām vajāšanas epizodēm un iespējamie turpmākas vajāšanas draudi.

Pieteicējs personiskajā intervijā (*lietas 20.–24.lapa*) norādīja, ka hazaru etniskā minoritāte jau ilgstoši saskārās ar uzbrukumiem, tai skaitā uzbrukumiem viņu skolām, slimnīcām un mošejām. Vienlaikus pieteicējs norādīja, ka kopā ar ģimeni dzīvoja Kabulā, viņa brālis pabeidza policijas akadēmiju un strādāja policijā, savukārt pieteicējs Kabulas universitātē ieguva bakalaura grādu finansēs. Kad talibi pārņēma varu, pieteicēja brālis ar savu ģimeni bija spiests steidzami pamest Kabulu un doties uz Irānu, vēl pēc mēneša viņam pievienojās arī pieteicēja māte ar māsām un brāli. Tomēr pieteicējs ar tēvu palika Afganistānā, jo bija nepieciešams pārdot tēvam piederošo veikalu. Personiskajā intervijā pieteicējs atzina, ka pašam pieteicējam personīgi *Taliban* nav draudējuši, pieteicējs viņus nav saticis. Tāpat pieteicējs norādīja, ka viņš un viņa tēvs izvēlējās neizceļot un palika Afganistānā, jo ceļš bija grūts.

Izvērtējot pieteicēja sniegto informāciju, tiesa secina, ka pieteicēja norādītie apstākļi neliecina par Afganistānā piedzīvoto vai draudošo vajāšanu. Neskatoties uz jau ilgstoši pret hazaru minoritāti vērsto diskrimināciju, pieteicējs ir ieguvis labu izglītību, viņa ģimenei ir piederējis veikals un viņi ir bijuši pietiekami turīgi, lai, iestājoties kritiskai un neparedzamai situācijai, varētu atļauties izceļot no Afganistānas. Vienlaikus, no pieteicēja sniegtās informācijas izriet, ka vismaz pieteicēja gadījumā izceļošana no Afganistānas nebija saistīta ar konkrētiem vajāšanas draudiem, bet drīzāk ar kopējās drošības situācijas pasliktināšanos un neskaidrām nākotnes perspektīvām. Tiesu nepārliecina pieteicēja norādītais, ka viņi ar tēvu Afganistānā slēpās no *Taliban*, bet vienlaikus arī centās pārdot tēvam piederošo veikalu, jo, kā norādīja pieteicējs, veikalā bija izlikta zīme par pārdošanu, kas tiesas ieskatā norāda uz iespēju sazināties ar veikala īpašnieku. Tādējādi pēc būtības neierobežotam potenciālo veikala pircēju lokam ilgstoši bija iespēja sazināties ar pieteicēja tēvu. Tiesas ieskatā šādu iespēju sazināties ar pieteicēja tēvu varēja izmantot arī talibi, ja vien viņiem būtu bijusi interese pieteicēja tēvu sameklēt. Līdz ar to tiesa secina, ka ne pieteicējs, ne arī viņa tēvs nebija kļuvuši par *Taliban* vajāšanas mērķi. Tiesai nav pamata uzskatīt, ka pieteicējam un viņa tēvam būtu draudējusi vajāšana viņu etniskās piederības hazaru kopienai, vai arī kādu citu apsvērumu dēļ.

Tiesa ņem vērā arī pieteicēja sākotnējā iesniegumā norādīto (*lietas 57.–58.lapa*), ka pieteicējs ir brīvs cilvēks, kas mīl brīvību, un līdz ar to viņam bija ļoti grūti dzīvot *Taliban* režīma apstākļos, pieteicējam bija jāpamet Afganistāna, lai viņš varētu mācīties, strādāt un attīstīties. Šie pieteicēja norādītie apsvērumu tiesai ir cilvēciski saprotami, bet paši par sevi nevar būt pamats bēgļa statusa piešķiršanai, turklāt tie neliecina par individuālu draudu vai vajāšanas pastāvēšanu.

Ievērojot minēto, tiesa secina, ka pieteicējs savu izcelsmes valsti ir atstājis nevis baidoties no *Taliban* tieši individuāli pret pieteicēju vērstas vajāšanas, bet drīzāk saistībā ar vispārējiem *Taliban* ieviestiem ierobežojumiem, meklējot labākas dzīves iespējas ārpus Afganistānas.

[11] Apkopojot iepriekš analizēto, izskatāmajā gadījumā tiesa nevar konstatēt pieteicēja individuālo apstākļu atbilstību Patvēruma likuma 37.pantā noteiktajiem bēgļa statusa piešķiršanas kritērijiem. Proti, tiesai nav pamata konstatēt, ka pieteicējs Afganistānā piedzīvoja vai viņam draudētu vajāšana Patvēruma likuma izpratnē. Līdz ar to pieteicēja pieteikums par bēgļa statusa piešķiršanu ir noraidāms.

[12] Papildus tiesa norāda, ka pieteicējam ar pārsūdzēto lēmumu tika piešķirts alternatīvais statuss. Līdz ar to pieteicējs var turpināt uzturēties Latvijas Republikā, saņemot ceļošanas dokumentu un termiņuzturēšanas atļauju pārsūdzētajā lēmumā norādītajā kārtībā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīva procesa likuma 249.-251.pantu un Patvēruma likuma 49.panta sesto daļu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda:

noraidīt /pers. A/ (*/pers. A/*) pieteikumu par labvēlīgāka administratīvā akta izdošanu.
Spriedums ir galīgs un nav pārsūdzams.

Tiesnese I.Petrovska